

Sygn. akt IV U 1376/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Jacek Witkowski

Protokolant st. sekr. sąd Małgorzata Wierzbicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 listopada 2015r. w S.

odwołania E. I.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 12 listopada 2014 r. Nr (...), (...)- (...)

w sprawie E. I.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

I. oddala odwołanie;

II. zasądza od E. I. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu zastępstwa procesowego

Sygn. akt IV U 1376/14

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 12 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 68 ust. 1 pkt 1 lit. a oraz art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 5 i art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), stwierdził, że E. I. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek J. I. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1 czerwca 2014 r. Organ rentowy nie kwestionował faktu udzielania przez E. I. pomocy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej przez jej męża J. I., jednak nie można uznać, aby pomoc ta była znacząca i wymierna.

Odwołanie od ww. decyzji wniosła ubezpieczona E. I., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez uznanie, że E. I. jako osoba współpracująca z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność u płatnika składek J. I. podlega obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 1 czerwca 2014 r. Wniesiono także o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu odwołania wskazano, iż ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że E. I. faktycznie świadczyła pracę w salonie fryzjerskim prowadzonym przez męża J. I., a praca ta nie miała charakteru okazjonalnej i sporadycznej pomocy, lecz była ciągła i zorganizowana. Podkreślono przy tym, że pomimo znajdujących się w

(...) informacji wskazujących, iż działalność gospodarczą w zakresie „Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne” prowadzi od 1 sierpnia 2008 r. mąż odwołującej – J. I., to usługi w ramach tej działalności gospodarczej od początku jej prowadzenia świadczyła ubezpieczona, która posiada w tym zakresie stosowne kwalifikacje potwierdzone certyfikatami. J. I. od dnia 7 listopada 2006 r. do chwili obecnej zatrudniony jest w (...) sp. j. G. K. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku kierownika zmiany – stolarz meblowy. Co za tym idzie, mąż ubezpieczonej nie mógł świadczyć usług w prowadzonym przez siebie salonie fryzjerskim w pełnym wymiarze, które w sposób ciągły – od początku istnienia salonu – w tym zwłaszcza w okresie do 1 czerwca 2014 r. świadczyła E. I.. W ocenie odwołującej się, spełniła ona wszystkie wymogi uprawniające do uznania jej za osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą w świetle art. 8 ust. 11 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (odwołanie, k. 2-3v a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podkreślono, że w ocenie organu rentowego pomoc, jaką świadczyła ubezpieczona płatnikowi składek od dnia 1 czerwca 2014 r. nosiła jedynie walor pomocy okazjonalnej i wynikała z obowiązku wzajemnej pomocy pomiędzy małżonkami. Nadto wskazano, że ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych będąc w zaawansowanej ciąży, co prowadzi do stwierdzenia, iż została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych m.in. zasiłku macierzyńskiego, a nie w celu prowadzenia współpracy z mężem w zakresie działalności gospodarczej. Zwrócono także uwagę na okoliczność, iż przed podjęciem współpracy z płatnikiem składek E. I. nie podlegała ubezpieczeniom społecznym z jakiegokolwiek tytułu, zaś zadeklarowana podstawa wymiaru składek w wysokości 6.000 zł jest rażąco wysoka chociażby w odniesieniu do wynagrodzenia zatrudnionego za nią pracownika, tj. 420 zł miesięcznie za pracę w wymiarze czasu pracy 1/4 etatu (odpowiedź organu rentowego na odwołani, k. 5-8 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Od dnia 7 listopada 2006 r. do chwili obecnej płatnik składek J. I. jest zatrudniony w (...) sp. j. G. K. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownika zmiany – stolarz meblowy. J. I. dokonał wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej dotyczącego rozpoczęcia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej pod firmą Salon (...) w zakresie „Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne” od dnia 1 sierpnia 2008 r. (wydruk z (...), k. 21 akt organu rentowego; k. 31, 32 a.s.). Jak wyjaśnił zainteresowany płatnik składek: „wpis do ewidencji działalności gospodarczej był potraktowany ewentualnym zabezpieczeniem przed utratą pracy” (k. 17 a.s.).

W dniu 1 czerwca 2014 r. płatnik składek J. I. zgłosił do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych: emerytalnego, rentowych i wypadkowego, dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego małżonkę E. I. jako osobę współpracującą z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność, podając jako zadeklarowaną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne za czerwiec i lipiec 2014 r. kwotę 6.000 zł miesięcznie oraz za sierpień 2014 r. kwotę 5.225,81 zł. Według płatnika składek oraz ubezpieczonej współpraca pomiędzy małżonkami przy prowadzeniu działalności gospodarczej była prowadzona także wcześniej, ale miała charakter doraźny. Ubezpieczona została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych będąc w zaawansowanej ciąży. Ubezpieczona urodziła dziecko w dniu 28.08.2014 r. (wyjaśnienia ubezpieczonej, k. 16v a.s.; zeznania ubezpieczonego, k. 45 a.s.).

Przed zgłoszeniem do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność E. I. była osobą bezrobotną, zaś w okresie od 2009 r. lub 2010 r. była ubezpieczona w KRUSie (wyjaśnienia i zeznania ubezpieczonej, k. 16v a.s., k. 44-45 a.s.; wyjaśnienia płatnika składek, k. 17 a.s.).

E. I. posiada uprawnienia w zakresie fryzjerstwa (świadcstwo czeladnicze, k. 33 akt organu rentowego), zaś w lipcu 2009 r. uczestniczyła w szkoleniu „W. i stylizacja paznokci” (k. 31 akt organu rentowego).

W 2012 r. przychody J. I. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej wyniosły 33 976 zł (wówczas zatrudniony był pracownik), natomiast w roku 2013 przychody wyniosły 20 591 zł. Według ewidencji przychodów za 2014 r. przychody w poszczególnych miesiącach wyniosły: 01.2014 – 1187 zł, 02.2014 – 1316 zł, 03.2014 – 1508 zł, 04.2014 – 1392 zł,

05.2014 – 1400 zł, 06.2014 – 1382 zł, 07.2014 – 1232 zł, 08.2014 – 1240 zł, 09.2014 – 1977 zł (oświadczenie płatnika składek, k. 29 akt organu rentowego, zeznania o wysokości uzyskanego przychodu za 2012 i 2013 r., k. 43-53 akt organu rentowego).

Początkowo J. I. prowadził zakład fryzjerski we własnym domu w miejscowości K., który został zamknięty (wyjaśnienia ubezpieczonej, k. 16v a.s., wyjaśnienia płatnika składek, k. 17 a.s.; zeznania świadka G. G. (2), k. 42v-43 a.s.). W okresie od lutego do końca września 2012 roku J. I. prowadził zakład fryzjerski w S., jednak - z uwagi na brak zysków – zamknął zakład. W salonie w S. zatrudniona była A. G. w wymiarze czasu ¼ etatu za wynagrodzeniem 375 zł miesięcznie (umowa o pracę A. G., k. 19, 20 a.s.; umowa najmu z 1.02.2012 r., k. 27 a.s.; potwierdzenie uiszczenia czynszu za lokal w S., k. 28-30 a.s.). Świadek A. G. zeznała, że nie miała stałych dni pracy, pracowała w zależności od tego, ilu było klientów, a w zakładzie fryzjerskim w S. przebywała 2 godziny codziennie. W sytuacji, gdy jednego dnia przebywała w pracy 5-6 godzin, to wówczas następnego dnia nie przychodziła do pracy. Czasami do umówionych klientów przyjeżdżała ubezpieczona E. I., która wykonywała usługi fryzjerskie, a nadto przyjmowała towar. Klienci umawiani byli telefonicznie, co wpływało na godziny pracy zakładu. Nieraz zakład był zamknięty (zeznania świadka A. G., k. 36v-37 a.s.).

Od października 2012 roku płatnik składek prowadzi zakład fryzjerski w wynajmowanym lokalu w W., w którym nie było ustalonych godzin otwarcia, a klient kontaktował się z E. I. lub J. I. telefonicznie. Jak wyjaśniła ubezpieczona, „w W. strzyżenie było tylko na telefon” (k. 16v a.s.). Od dnia 6 sierpnia 2014 r. w zakładzie fryzjerskim w W. została zatrudniona E. P. (obecnie E. W.) w wymiarze ¼ czasu pracy za wynagrodzeniem 420 zł miesięcznie. Umową o pracę z dnia 1.04.2015 r. zawartą na czas nieokreślony wynagrodzenie zostało podwyższone do kwoty 438 zł miesięcznie przy niezmiennym wymiarze czasu pracy (umowa o pracę z 06.08.2014 r., 1.11.2011 r., 1.04.2015 r., k. 21-23 a.s.; umowa najmu lokalu w W. z 1.10.2012 r., k. 24-25 a.s.). Świadek E. W. zeznała, że w salonie spędzała dwie godziny dziennie, jednak nie były to stałe godziny, bowiem były uzależnione od zapotrzebowania klientów i dokonanych przez nich zapisów. Poza świadkiem w zakładzie fryzjerskim nie był zatrudniony inny pracownik. Przed porodem, w zależności od umówionych klientów, usługi fryzjerskie świadczyła E. I.. Dopiero od września 2015 r. ubezpieczona jest w zakładzie fryzjerskim w W. codziennie (zeznania świadka E. W., k. 37-37v a.s.). Świadek M. K. (1), będąca klientką salonu fryzjerskiego w W., potwierdziła, że swoje wizyty zawsze umawiała telefonicznie (zeznania świadka M. K. (1), k. 43-43v a.s.). Jak zeznała świadek M. K. (2): „na początku państwo I. nie byli tam – w salonie fryzjerskim – codziennie, tylko wisiała kartka na drzwiach z numerem telefonu. Pani E. przychodziła wtedy, gdy jakaś klientka zadzwoniła i chciała skorzystać z jej usług ” (k. 43v a.s.).

Po powrocie z urlopu macierzyńskiego E. I. przejęła działalność gospodarczą męża J. I. i prowadzi salon fryzjerski w W. (zeznania ubezpieczonej, k. 44v a.s.).

Płatnik składek J. I. składając zeznania wskazał, że w czerwcu 2014 r. rozpoczął współpracę z małżonką E. I., bowiem chcieli uzyskać większe środki z ubezpieczenia społecznego po urodzeniu dziecka (zeznania zainteresowanego, k. 45 a.s.).

W ocenie Sądu Okręgowego zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala na ustalenie, iż zakres czynności, które wykonywała E. I. przed dniem 1 czerwca 2014 r. (tj. przed dniem zgłoszenia jej jako osoby współpracującej z osobą prowadzącą pozarolniczą działalność), jak i po tym dniu nie uległ zmianie. Ubezpieczona okazjonalnie świadczyła usługi fryzjerskie zarówno w salonie w S., jak i później w W., przyjeżdżając do zakładu po uprzednim telefonicznym umówieniu wizyty przez klienta. Niewątpliwie stanowi to doraźną pomoc przy prowadzeniu działalności gospodarczej przez jej męża. Pomoc małżonki płatnika składek miała charakter incydentalny. Od dnia 1 czerwca 2014 r. sytuacja płatnika składek nie uległa zmianie w taki sposób, że uzasadnione było zgłoszenie do ubezpieczenia E. I. jako osoby współpracującej, np. z uwagi na wpływ podjętej współpracy na przychody firmy. Zatem w świetle tych ustaleń nie można przyjąć, iż z tytułu współpracy majątek i dochody małżonków osiągnęłyby pułap wyższy, niż bez współdziałania.

Przepis art. 8 ust. 11 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określa jedynie, kto może być uznany za osobę współpracującą. Nie definiuje natomiast pojęcia współpracy gospodarczej. Pojęcie to

było przedmiotem analizy Sądu Najwyższego, w tym również w powołanym przez ZUS wyroku z dnia 20.05.2008 r. II UK 286/07. Mianowicie Sąd Najwyższy wskazał, że najważniejszymi jego cechami są: stałość pomocy przez współpracującego małżonka, bez której majątek wspólny małżonków i dochody nie osiągnęłyby takiego pułapu, gdyby nie współdziałanie. Nie mogą zatem stanowić w sensie prawnym współpracy przy prowadzeniu działalności gospodarczej czynności sporadyczne, podejmowane okazjonalnie, zajmujące nieznaczną ilość czasu. Stwierdzić należy, że za współpracującego przy prowadzeniu działalności pozarolniczej można uznać tylko taką osobę, która na rzecz tej działalności wykonuje prace takiego rodzaju, rozmiaru i częstotliwości, które mają wymiar ekonomiczny i organizacyjny na tyle istotny, że mogą być postrzegane jako współpraca przy prowadzeniu tej działalności.

W związku z tym uprawnione jest przyjęcie, że jedynym celem zgłoszenia E. I. jako osoby współpracującej była chęć uzyskania większych świadczeń z ubezpieczeń społecznych, gdyż w dacie zgłoszenia była w zaawansowanej ciąży. Powyższe potwierdził płatnik składek J. I. (k. 45 a.s.). Co za tym idzie, działanie ubezpieczonej i płatnika składek należało ocenić jako polegające na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu, w szczególności, że E. I. wcześniej nie była zatrudniona.

Sąd uznał zatem, że zaskarżona decyzja jest zgodna z prawem i dlatego z mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie od decyzji z dnia 12 listopada 2014 r.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Z uwagi, iż sprawa została wszczęta przed dniem 1 sierpnia 2015 r. do określenia wysokości kosztów zastępstwa procesowego Sąd zastosował stawkę określoną przez przepisy dotychczasowe.